

Příloha k protokolu o SZZ č.

Jméno: **Bc. Andrea SUSKOVÁ**

Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích**

Filozofická fakulta

Ústav bohemistiky

Datum odevzdání posudku: **15. 8. 2019**

Obor: **Bohemistika**

Oponent diplomové práce:

doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Příjmení a jména po chalupě v obci Proseč pod Ještědem

Diplomová práce Andrey Suskové má za téma nejen příjmení v obci Proseč, ale věnuje podstatnou část pozornosti i jménům po chalupě s využitím pramenného materiálu od 18. století po současnost. Měla totiž k dispozici dvě místní kroniky, a to *Pamětní knihu obecní* Františka Havlíka dovedenou do roku 1922, dále *Pamětní knihu obce Proseč pod Ještědem* Josefa Škody dovedenou do roku 1934, ale zúročila také svou znalost místního prostředí a informace od prarodičů, rodáků. Autorčiným záměrem byla nejen analýza příjmení a jmen po chalupě z hlediska jejich původu a struktury, ale u jmen po chalupě, tzv. příslípek, zároveň chtěla dokázat, že jsou ještě živé a početné. A to se jí podařilo.

V teoretické části diplomantka stručně vymezila předmět onomastiky, definovala apelativa a propria, pojednala o klasifikaci proprii, konkrétně antroponym, a také o jejich vývoji od jednojmennosti přes vícejmennost až k ustálenému způsobu užívání v podobě křestní jméno a příjmení.

Ve výzkumné části začíná metodikou, následuje stručná informace o obci Proseč pod Ještědem, hlavní část pak obsahuje třídění shromážděných příjmení. Využila částečně klasického třídění Josefa Beneše, ale opřela se také o klasifikaci Miloslavy Knappové, Dobravy Moldanové, Františka Kopečného. Inspirací jí bylo také třídění jmen po chalupě v práci J. Rudové. U příjmení německého původu využívala rovněž práce J. Beneše *Německá příjmení u Čechů*, vycházející z bohaté historické excerptce pramenů.

Klasifikace příjmení vyžaduje hledání v různých pramenech a optimální dedukci možných výkladů. Diplomantka se snažila roztrdit příjmení co nejúplněji, využívala všech možností výkladu motivace, takže se pak totéž příjmení mohlo vyskytovat současně v několika skupinách. V některých případech, které zmíním dále, bych pominula určování dalšího významu, jako např. na s. 73 u *Hlavatý* (ve vztahu k rostlině), *Horák* rovněž, *Ježek* (podle plodů kaštanu); příjmení *Pinz* (s. 75) má vztah k sítině, skřípině (srov. Beneš 1: 308), proto bych je vyřadila ze skupiny příjmení od názvu pokrmu (houba je německy *Pils*); pro příjmení *Holub*, *Křížek*, *Rybář*, *Smetana* (s. 63) bych nehledala další významy v ESSČ Vokabuláře webového. Na s. 71 u příjmení *Kotek*, *Kotík*, *Kotas* bych dala přednost výkladu podle jména zvířete (kot=kocour). Z příjmení podle abstraktních pojmenování bych vyloučila rovněž *Beran*, *Bláha* i *Bureš*. Příjmení *Hlinka* bych neřadila k abstraktním pojmenům (s. 127), velmi přesný výklad viz PSJČ. Jako odpovídající se mi nejeví ani výklady příjmení *Sůva* a *Vaner* na s. 83, byť jsou podány podle slovníku D. Moldanové (215, 259).

Kapitolu pátou nazvanou *Kategorizace jmen po chalupě* (od s. 84) pokládám za velmi zdařilou především z toho důvodu, že diplomantka měla k dispozici kroniky obce s podrobnými zápisy o obyvatelích chalup od 18. století a mnohdy i se záznamy staršími (17. a 16. stol.), dále proto, že ji uspořádala systematicky podle čísel popisných a snažila se dopátrat motivace pro pojmenování chalupy. Užívá termínu *příslipka* (přezdívkou i jméno po chalupě). Chalupa dostávala jméno podle domácí podobu křestního jména majitele, podle příjmení či přízviska často nejstaršího majitele, podle povolání,

řemesla i jiné činnosti, funkce v obecní samosprávě, podle umístění chalupy, z názvů jiných budov, podle nějaké události. Pojmenování podle chalup sloužilo k rychlé orientaci, protože ve vesnici se opakovala stejná příjmení. Lingvisticky je zkoumaný materiál zajímavý a cenný. Hypokoristické podoby jmen nesou nářeční rysy: časté krácení v příponách **-ik** (*U Franičků, U Joukličků, U Joziků* aj.), méně časté je dlužení. Jména obsahují obouřetné *v* (*U Kuboůců, U Trhoůských*). Dnes už řídký nářeční jev, totiž změnu *-nn-* v *-dn-*, lze pozorovat na jméně *U Čindejch* (< *U Činnejch*). Diplomantka na podobný jev upozornila výkladem příslipky (*U Vanderů* < *U Vanerů*). Z celočeských nářečních rysů se projevuje diftongizace *y>ej* (*U Honzejků, Ve Mlejнку*), proteze (*U Voučáků*), vynechání hlásky (*U Jenčků*). Německá příjmení vykazují nářeční změny německé i české (*U Joukličků<Jouklů<Júklů<Juklů<Joklů<Jaklů; U Puťáků<U Půtů z půta* a to z něm. *Pote*=kmotr; *U Špilomónů* aj.); někdy došlo ke zkomolení (*U Teprů, U Vajsejtů*). Některá jména po chalupě jdou proti morfologicky i slovtvorně správnému tvoření, srov. *U Hajnyhů, U Kamensků* (*U Hajných, U Kamenských*), *U Mlačích/ U Mlačihů*.

Mé připomínky se týkají některých pravopisných prohrěšků, jako např. délky u slova *tematika* (s. 16), dále překlepů typu *z důvodů mezioborové orientaci* (s. 17), nedopsaných pádových tvarů slovesných adjektiv, např. *k následujícímu dělení* (s. 18), vynechaných písmen. Některé formulace jsou příliš kondenzované, důsledkem pak je málo srozumitelné sdělení (viz s. 22). Nevhodné jsou vazby: *proto i čeština zaujímá vrcholné postavení hodné tehdejší světovým vzorům, jakými byly...* (s. 22). Výkladu, který má i výborně sestavená místa, škodí nepřesná či nadbytečná vyjádření, např. *složená jména sloužila knížatům a šlechtě* (s. 23), *dalším úsudkem jsou imigranti z teritoria dunajského* (s. 28), nebo věcná nepřesnost typu: *Koncem 19. století dominovala jména vlastenecká (Jan, František, Václav a Marie, Františka, Terezie)*. Skutečně jsou všechna uvedená vlasteneckými jmény? (s. 24). V metodologii se na s. 38 opakuje informace ze strany 37 dole.

Přes uvedené připomínky se diplomantce podařilo tvořivě zpracovat bohatý materiál a v závěru podat výstižné shrnutí výsledků své analýzy. Práci doplňuje užitečný rejstřík příjmení a jmen po chalupě. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **v ý b o r n ě**

Otázky k obhajobě: Jaká je motivace jmen *Bína, Porš, Půta* a *Suska*? Zajímavé by bylo doložit motivaci složených jmen po chalupě *U Kočhonců* (s. 86), *U Malhonců* (s. 97).

V Českých Budějovicích dne 15. srpna 2019

podpis oponenta diplomové práce

Stupeň klasifikace:	v ý b o r n ě	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte